

A blurred photograph of a crowd of people walking, likely in a city street, with motion blur creating streaks of light and color.

Wijzer in geldzaken Jaarplan 2020

Inhoud

Voorwoord

3

Samenvatting

5

1. Koers 2019

6

1.1 Speerpunten en inzet

6

2. Jaarplan 2020

10

2.1 Onderwijs

10

2.2 Week van het geld

13

2.3 Pensioen3daagse

16

2.4 Financieel fitte werknemers

18

2.5 Onderzoek en innovatie

20

2.6 Communicatie

22

Partners

24

Voorwoord

Op het moment van het schrijven van dit voorwoord merkt Nederland de gevolgen van de maatregelen die de regering heeft genomen om het coronavirus (COVID-19) in te dammen. Het is onduidelijk hoe lang deze situatie voortduurt. Er is veel onzekerheid, ook over de economische gevolgen voor Nederland. We merken de zorgen bij bijvoorbeeld werknemers, ondernemers, gepensioneerden en jongeren. Ondanks

dat we op dit moment niet alles kunnen overzien, maken we toch ons jaarplan voor 2020 bekend.

We beseffen dat voor onze werkzaamheden veel kan veranderen. Zo moesten we helaas besluiten om de tiende editie van de Week van het geld af te gelasten. We proberen nu zo goed als het kan voor te

sorteren op de periode die voor ons ligt. We beschrijven in dit jaarplan voor 2020 wat we idealiter samen met onze partners willen bereiken. De tijd zal leren of alles even haalbaar is.

De partners van Wijzer in geldzaken werken met veel energie samen aan allerlei initiatieven om Nederland financieel fit te maken. De komende jaren willen wij er samen voor zorgen dat mensen financieel zijn voorbereid op de toekomst. Vooral kwetsbare groepen, zoals mensen met wisselende inkomsten, tijdelijke arbeidscontracten, laaggeletterden en mensen met (problematische) schulden. Dat is ook nodig, zo bleek ook weer uit onderzoek van De Nederlandsche Bank¹. In januari 2020 was een op de zeven huishoudens financieel kwetsbaar. Zij zijn niet of nauwelijks in staat om binnen een maand een buffer van € 2000 bij elkaar te krijgen voor een onverwachte uitgave. Het belang van financiële vaardigheden is, ook onder de huidige omstandigheden, onverminderd groot. Het vormt immers de basis voor een inclusief financieel en economisch systeem en draagt tevens bij aan het vertrouwen in onze financiële sector.

Oorspronkelijk zouden we dit jaar twee bijzondere jubilea vieren. De Week van het geld en de Pensioen3daagse bestaan beide tien jaar.

1 <https://www.dnb.nl/nieuws/nieuwsoverzicht-en-archief/dnbulletin-2020/dnb387106.jsp>

De Week van het geld is als een van de bekendste projectweken in het onderwijs uitgegroeid tot een begrip. Het blijft een belangrijk instrument om structurele aandacht voor financiële vaardigheden op school te agenderen. We hebben samen met de stuurgroep besloten om volgend jaar de tiende editie van de Week van het geld te vieren in de week van 22 tot en met 26 maart 2021. Ook de Pensioen3daagse is niet meer weg te denken. Samen met de pensioensector weten we jaarlijks veel mensen te bereiken en in beweging te zetten om zich te verdiepen in hun pensioensituatie. Vooralsnog organiseren we de tiende editie van de Pensioen3daagse van 3 tot en met 5 november 2020.

Dit jaarplan is de eerste concrete uitwerking van de nieuwe koers die we in 2019 hebben ingezet. U vindt hierin de doelstellingen en activiteiten van de vier kernprojecten van Wijzer in geldzaken: Onderwijs, Week van het geld, Pensioen3daagse en Financieel fitte werknemers. Bij deze kernprojecten spelen onderzoek, innovatie en communicatie ook het komende jaar een belangrijke rol. Bij de ontwikkeling van nieuwe interventies gebruiken we de nieuwste (gedrags)inzichten uit onderzoek. We blijven onze interventies testen en de lessen delen. En we gaan op zoek naar nieuwe manieren om kwetsbare groepen te ondersteunen. Krachtenbundeling blijft bij alles de kern van het succes van het platform.

Ik kijk ernaar uit om, samen met partners en onze erevoorzitter Koningin Máxima, verder te werken aan het bevorderen van de financiële fitheid in Nederland en onze plannen tot een succes te maken. Ik wens u het beste in deze onzekere tijd.

Joost Smits

Voorzitter Wijzer in geldzaken

Samenvatting

Koers 2019

Speerpunten en inzet

1. Financieel voorbereid op de toekomst

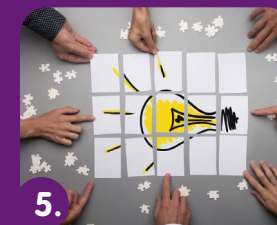
2. Structurele aandacht voor financiële vaardigheden op school

3. Aandacht voor financieel kwetsbare groepen

4. Verdere krachtenbundeling

5. Innovatie en onderzoek

Jaarplan 2020

Doelstellingen en activiteiten van de kernprojecten

⋮
Onderwijs

⋮
Week van het geld

⋮
Pensioen3daagse

⋮
Financieel fitte werknemers

⋮
Onderzoek en innovatie

⋮
Communicatie

Koers 2019

Op 27 mei 2019 lanceerde Wijzer in geldzaken de nieuwe koers. Deze geeft richting aan de activiteiten van het platform in de komende jaren en dus ook aan het jaarplan voor 2020. In de loop van 2019 is de koers op een aantal punten aangescherpt. In dit hoofdstuk vatten we de speerpunten en de inzet van Wijzer in geldzaken op deze speerpunten samen.

1. Speerpunten en inzet

De koers van Wijzer in geldzaken heeft vijf speerpunten. Per speerpunt heeft Wijzer in geldzaken in de nieuwe koers aangegeven waarvoor het platform zich specifiek gaat inzetten de komende jaren.

1. Financieel voorbereid op de toekomst

Wijzer in geldzaken richt zich op het voorkomen van financiële problemen. In haar activiteiten richt Wijzer in geldzaken zich de komende jaren vooral op het voorbereiden van huishoudens

op onverwachte uitgaven en op life events, zoals pensioen, ontslag, arbeidsongeschiktheid, ziekte en echtscheiding.

Inzet

- De partners van Wijzer in geldzaken zetten zich ervoor in dat alle Nederlanders – en vooral financieel kwetsbare groepen – een buffer hebben voor onverwachte uitgaven.
- De partners van Wijzer in geldzaken zorgen er gezamenlijk voor dat tijdens de jaarlijkse Pensioen3daagse de helft van de 55-plussers actie onderneemt ten aanzien van zijn of haar pensioen.
- Jaarlijks selecteert Wijzer in geldzaken een life event waarvoor het platform gerichte interventies ontwikkelt, waarvan het effect wordt gemeten. Bij succes worden deze interventies opgeschaald.

2.

Structurele aandacht voor financiële vaardigheden op school

De partners van Wijzer in geldzaken zetten zich ervoor in dat financiële vaardigheden onderdeel uitmaken van het nieuwe onderwijscurriculum. Parallel blijven

de partners hun eigen activiteiten voor het onderwijs ontwikkelen. Wijzer in geldzaken bouwt de komende jaren haar activiteiten uit voor primair onderwijs (po), voortgezet onderwijs (vo), middelbaar beroepsonderwijs (mbo), praktijkonderwijs (pro) en speciaal onderwijs (so). Daarbij zoeken we ondersteuning op lokaal niveau, aansluitend op gemeentelijk beleid op het terrein van schuldpreventie.

Inzet

- Wijzer in geldzaken zet zich ervoor in dat financiële vaardigheden in het onderwijscurriculum van alle onderwijstypen wordt opgenomen.
- Het platform ontwikkelt en verspreidt samen met partners op effectieve wijze materialen voor alle onderwijstypen, die binnen en buiten de Week van het geld kunnen worden ingezet. Ze consolideren hun spanningen in het po en zetten de komende jaren stevig in op de onderbouw van het vo om eenzelfde bereik te halen. Daarnaast komt er specifiek aandacht voor het mbo.

3.

Aandacht voor financieel kwetsbare groepen

De komende jaren gaat Wijzer in geldzaken zich in alle activiteiten nadrukkelijker richten op groepen die financieel kwetsbaar zijn. Via het project

Financieel fitte werknemers wordt een deel van deze doelgroepen nu al via werkgevers bereikt. Deze aanpak wordt verder uitgebouwd.

Inzet

- Wijzer in geldzaken brengt middels onderzoek in kaart welke groepen risico lopen op financiële problemen en ontwikkelt op basis hiervan een plan om de groepen zo passend mogelijk te helpen en bereiken.
- Wijzer in geldzaken signaleert knelpunten die ertoe leiden dat financieel kwetsbare groepen in de problemen komen.
- In het programma Financieel fitte werknemers besteedt Wijzer in geldzaken extra aandacht aan laaggeletterde werknemers, werknemers met een laag en/of wisselend inkomen en werknemers die te maken hebben met een inkomensdaling.

4.

Verdere krachtenbundeling

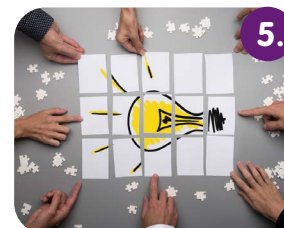
Om financieel kwetsbare groepen te bereiken, kunnen we als partners onze krachten bundelen en van elkaar leren om de groepen zo goed mogelijk te helpen. Ook is het

nodig om nieuwe samenwerkingen op te zoeken en bestaande samenwerkingen te versterken met bijvoorbeeld andere ministeries en uitvoeringsorganisaties, gemeenten, werkgevers, belangen- en vrijwilligersorganisaties. We sluiten aan bij kanalen die op het terrein van educatie en voorlichting de weg naar financieel kwetsbare groepen al weten te vinden.

Inzet

- Wijzer in geldzaken haakt gemeenten en grote werkgevers aan bij Financieel fitte werknemers en zorgt ervoor dat financiële fitheid bij meer werkgevers aandacht krijgt.
- De Week van het geld wordt de komende jaren benut om meer gemeenten aan te haken met een breed palet aan preventie-initiatieven. Het doel is dat ten minste 100 gemeenten zichtbaar meedoen aan de Week van het geld.
- Binnen de kernprojecten Week van het geld en Pensioen3daagse zijn door de samenstelling van deelnemers/partners steeds meer mogelijkheden om de verbinding te zoeken met het project Financieel fitte werknemers.
- Wijzer in geldzaken breidt haar kennisdeling en netwerkfunctie verder uit naar concrete activiteiten. Zo inventariseren we wat de partners voor financieel kwetsbare groepen doen om hiervan te leren, zoveel mogelijk bij aan te sluiten en de kennis en ervaringen onderling te delen.

5. Innovatie en onderzoek

Voor het bereiken en helpen van financieel kwetsbare groepen zijn nieuwe, innovatieve werkwijzen nodig. Wijzer in geldzaken stimuleert innovaties op het terrein van financiële fitheid, zowel in beleid als in educatie. Wijzer in geldzaken initieert en stimuleert onderzoek naar effectiviteit van interventies en vertaalt relevant onderzoek naar de praktijk. En deelt deze kennis actief binnen het platform en daarbuiten.

Inzet

- Wijzer in geldzaken ontwikkelt – met behulp van de expertise van partners – een instrument om financiële fitheid te meten. Hiervoor wordt een nulmeting gehouden en wordt tweejaarlijks de voortgang gemonitord.
- Wijzer in geldzaken onderzoekt de effectiviteit van interventies en stimuleert partijen om dit ook te doen en hun kennis hierover met elkaar te delen.
- Het platform verkent ook niet-traditionele manieren om financieel kwetsbare groepen te bereiken. Denk aan naast online- ook offline-manieren om groepen te helpen en meer maatwerk te bieden, zoals op evenementen waar de groepen aanwezig zijn die aan den lijve problemen met geld ondervinden en een lokale aanpak, bijvoorbeeld via intermediairs (zoals bibliotheken en wijkcentra) en helpers (professionals en eigen netwerk).
- Wijzer in geldzaken vervult een spilfunctie bij het innoveren van interventies ter bevordering van financiële fitheid, door onderzoek te initiëren en uit te voeren en door kennisdeling te stimuleren.

Jaarplan 2020

De nieuwe koers vertaalt zich in een aantal accentverschuivingen in de kernprojecten. Op basis van onderzoek naar financieel kwetsbare groepen innoveren we de activiteiten en scherpen we de prioriteiten verder aan. Dit hoofdstuk bevat de doelstellingen en activiteiten voor 2020 voor de kernprojecten Onderwijs (§ 2.1), Week van het geld (§ 2.2), Pensioen3daagse (§ 2.3) en Financieel fitte werknemers (§ 2.4). Ook worden de project overstijgende activiteiten beschreven, zoals Onderzoek en innovatie (§2.5) en Communicatie (§2.6).

2.1 Onderwijs

Uit PISA-onderzoek blijkt dat één van de vijf vijftienjarigen in Nederland onvoldoende vaardigheden heeft om alledaagse financiële beslissingen te nemen. En nog eens één op de vijf heeft maar net dit vaardigheidsniveau². Het onderzoek laat ook zien dat jongeren die laag scoren vaker in een sociaaleconomische achterstandssituatie verkeren. Eind 2019 stuurde curriculum.nu zijn voorstel voor herziening van het onderwijscurriculum voor het primair onderwijs en de onderbouw van het voortgezet onderwijs naar de Tweede Kamer. In dit voorstel komen financiële vaardigheden aan bod, als onderdeel van twee leergebieden: mens en maatschappij en digitale geletterdheid.

Mens en maatschappij

In de paragraaf 'keuzegedrag': leerlingen leren over hun financiën en inkomensvoorziening (financiële zelfredzaamheid). Het onderwijs ondersteunt leerlingen bij het vergroten van zijn mogelijkheden, het maken van afwegingen en het doorzien van consequenties van keuzes. Onderwerpen: verdienen, sparen, uitgeven, beïnvloeding, begroten, risico's, verzekeren.

2 <https://www.nibud.nl/beroepsmatig/nibud-verontrust-resultaten-onderzoek-naar-financiele-geletterdheid>

Digitale geletterdheid

In de paragrafen ‘participatie in platformeconomie’ en ‘digitale marketing’: leerlingen leren (nieuwe) digitale betaalmiddelen en betaalmethoden kennen, na te denken over de voor- en nadelen daarvan en daar praktisch mee om te gaan. Onderwerpen: gebruik, voordelen, nadelen en mogelijke risico’s digitale betaalmiddelen, digitale marketing.

In het Algemeen Overleg op 5 maart jl. heeft de commissie Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van de Tweede Kamer met minister Slob gedebatteerd over curriculum.nu. De minister heeft de voorstellen en de beoogde aanpak toegelicht. Verschillende partijen gaven aan andere ideeën te hebben over het vervolg. De discussie ging over onder andere het instellen van een permanente curriculumcommissie, het terugdringen van overladenheid en de betrokkenheid van leraren. Het debat wordt dit voorjaar voortgezet.

Wijzer in geldzaken blijft de ontwikkelingen rondom het curriculum nauwgezet volgen en blijft zich, samen met haar partners, ervoor inzetten dat financiële vaardigheden in het onderwijscurriculum worden opgenomen. De partners zetten zich ervoor in dat financiële vaardigheden in het onderwijscurriculum van alle onderwijstypen wordt opgenomen. Daarnaast gaan we onze onderwijsactiviteiten verder uitbouwen naar onderwijstypen waar veel kwetsbare leerlingen zich bevinden (speciaal onderwijs, praktijkonderwijs en (v)mbo).

Doelstellingen

- Financiële vaardigheden worden opgenomen in het nieuwe curriculum voor basis- en voortgezet onderwijs en uitgewerkt in kern- en leerdoelen die aansluiten bij de Nibud-leerdoelen³ en bij onderzoek naar de effectiviteit van financiële educatie^{4,5,6,7}.
- In het primair onderwijs consolideert Wijzer in geldzaken het bereik (20.000 klassen).
- Wijzer in geldzaken vergroot haar bereik in het vo, mbo en vso.
 - De website geldlessen.nl bereikt 10.000 bezoekers. Doelgroep van de site zijn docenten po, vo, vso en mbo.
 - Wijzer in geldzaken ontwikkelt een plan van aanpak om het bestaande aanbod (van Wijzer in geldzaken, partners en andere organisaties) op het gebied van financiële vaardigheden voor het mbo te versterken en beter onder de aandacht te brengen bij docenten en studenten, onder andere via geldlessen.nl.
 - Wijzer in geldzaken biedt samen met de Pensioenfederatie de les ‘Nu voor later’ aan op mbo-scholen. Hiermee worden in 2020 ten minste 250 mbo-klassen bereikt.

.....
3 <https://www.nibud.nl/beroepsmatig/nibud-leerdoelen>

4 <https://www.nibud.nl/wp-content/uploads/effectieve-manieren-om-verantwoord-financieel-gedrag-te-bevorderen-jan2017.pdf>

5 <https://www.nibud.nl/beroepsmatig/effectmeting-bank-klas-2016>

6 <https://www.wijzeringeldzaken.nl/platform-wijzeringeldzaken/publicaties/amagir-aisa-financiele-educatie.pdf>

7 https://www.wijzeringeldzaken.nl/platform-wijzeringeldzaken/publicaties/Effectiviteitsonderzoek_lesmateriaal_Wijzer_in_geldzaken_voor_groep7_2017.pdf

- Wijzer in geldzaken vergroot haar bekendheid bij docenten in het voortgezet onderwijs. Hiertoe wordt de website geldlessen.nl verbeterd, wordt een e-learning 'omgaan met geld op het vmbo' voor vmbo-docenten ontwikkeld en zal Wijzer in geldzaken investeren in meer face-to-face contact met docenten.
- Voor speciaal en praktijkonderwijs brengt Wijzer in geldzaken in kaart welk aanbod er al beschikbaar is, brengt dit onder bij geldlessen.nl en doet een nulmeting van het huidige bereik onder docenten. Dit is de basis voor een plan van aanpak om het bereik en aanbod de komende jaren uit te bouwen.
- Er komt een plan van aanpak om het lesmateriaal voor basisscholen duurzamer aan te bieden, door dit bijvoorbeeld in plaats van volledig in print (grotendeels) digitaal aan te bieden. Zonder dat dit afbreuk doet aan de kwaliteit van het materiaal en het bereik onder scholen. De kostenbesparing die dit op termijn oplevert zetten we in voor de verbreding van het aanbod in mbo en vo.

Activiteiten

- Wijzer in geldzaken bepleit via haar partners het opnemen van financiële vaardigheden in het nieuwe onderwijscurriculum.
- Het platform ondersteunt de commissie die wordt aangesteld om het curriculum verder uit te werken in kerndoelen met inhoudelijke expertise.
- Wijzer in geldzaken bouwt geldlessen.nl uit tot dé plek waar docenten lessen over geldzaken zoeken en vinden.

- We bouwen een eigen e-maildatabase op van docenten vo en mbo (naast de al bestaande database van po) en ontwikkelen een educatienieuwsbrief. Doelstelling: 500 abonnees in 2020.
- Wijzer in geldzaken ontwikkelt voor nascholingsplatform e-wise een e-learning voor vmbo-docenten over financiële educatie op het vmbo.

- We organiseren een bijeenkomst met het kennispunt burgerschap van de mbo-raad en verschillende aanbieders van lesmateriaal en gastlessen voor mbo om samen tot een plan van aanpak te komen om een groter bereik en een samenhangend aanbod financiële educatie in het mbo te realiseren. Daarnaast doet Wijzer in geld-zaken een onderzoek onder mbo-docenten.
- Wijzer in geldzaken onderzoekt hoe mbo-docenten burgerschap het beste ondersteund kunnen worden in de lessen financiële vaardigheden en organiseert een bijeenkomst voor mbo-docenten over dit thema.
- Het platform breidt het aantal lessen in LessonUp uit met ten minste één nieuwe les.
- Wijzer in geldzaken inventariseert welke materialen er zijn voor speciaal onderwijs en praktijkonderwijs en ontsluit deze materialen op geldlessen.nl. Ook komt er een plan van aanpak om deze doelgroep waar nodig beter te faciliteren.
- De minister van Financiën geeft maandelijks een gastles op een basisschool of middelbare school om het belang van financiële educatie te onderstrepen.
- Wijzer in geldzaken is aanwezig op bijeenkomsten waar docenten zijn die ze willen bereiken, zoals de Vecon-studiedag, het congres voor speciaal onderwijs en de dag van het mbo.
- Wijzer in geldzaken is een van de deelnemers aan het internationale project EUfin, ter bevordering van financiële educatie, en draagt in dit project bij aan internationaal vergelijkend onderzoek naar financiële geletterdheid, een kennisdatabase en lesmaterialen voor het voortgezet onderwijs.

2.2 Week van het geld

Van 23 tot en met 27 maart 2020 zou de tiende editie van de Week van het geld plaatsvinden. De week is echter op 12 maart afgelast vanwege de aangescherpte kabinetsmaatregelen in verband met het coronavirus (COVID-19)⁸. In overleg met de stuurgroep hebben we besloten om de tiende editie van de Week van het geld volgend jaar te vieren in de week van 22 tot en met 26 maart 2021.

De Week van het geld is de afgelopen jaren uitgegroeid tot één van de bekendste projectweken in het basisonderwijs: 98% van de basisschooldocenten is bekend met de Week van het geld. Uit de evaluatie van 2019⁹ blijkt verder dat 37% van de leerlingen in groep 7/8 heeft meegedaan aan de Week van het geld. Dit percentage blijft de afgelopen jaren rond de 40% schommelen. Met de huidige inzet van middelen lijkt dit het plafond. Wel besteedt 83% van de docenten in groep 7/8 buiten de Week van het geld aandacht aan omgaan met geld.

Ook de komende jaren blijft de Week van het geld een belangrijke aanjager voor het stimuleren van financiële vaardigheden van kinderen en jongeren, zowel op school als thuis. De jubileumeditie van de Week van het geld op 22 t/m 26 maart 2021 biedt een mooie gelegenheid

8 https://www.wijzeringeldzaken.nl/pers/Week_van_het_geld_2020_afgelast_na_extra_maatregelen_COVID-19

9 <https://www.weekvanhetgeld.nl/bibliotheek/files/samenvatting-evaluaties-2019.pdf>

om een extra *boost* te geven aan activiteiten om kinderen en jongeren te leren omgaan met geld en daarnaast verder de verbreding van het bereik van de Week van het geld naar het voortgezet- en middelbaar beroepsonderwijs te continueren.

Wijzer in geldzaken zoekt nog nadrukkelijker de samenwerking op met gemeenten om financieel kwetsbare groepen te bereiken. In 2019 deden 30 gemeenten actief mee terwijl de deelnemende scholen uit 300 gemeenten komen. Gemeenten hebben vaker contacten met voortgezet onderwijs en mbo.

Hier ligt een kans om het bereik richting deze onderwijstypen te vergroten. Daarnaast hebben gemeenten vaak een lokaal beleid als het gaat om de aanpak van armoede en schulden en het voorkomen van schulden bij de jongere generatie. Zij nemen hier vaak ook de kwetsbare kinderen en jongeren mee in het speciaal- en praktijkonderwijs of op ISK-scholen (statushouders).

Doelstellingen

- De deelname aan de Week van het geld door basisscholen blijft constant (37%).
- 80% van de leerkrachten in het basisonderwijs besteedt buiten de Week van het geld tenminste éénmaal aandacht aan leren omgaan met geld en 60% tenminste tweemaal.
- Meer scholen in het vo, mbo en in het speciaal/praktijkonderwijs besteden aandacht aan leren omgaan met geld, zowel tijdens de Week van het geld als gedurende het hele jaar. Er is een nulmeting gedaan in 2016 op basis waarvan de ambities voor het schooljaar 2020/2021 kunnen worden geconcretiseerd (niet meer voor de Week van het geld 2020).
- Het aantal actieve gemeenten groeit van 30 naar 50. Hiervan gebruiken minstens 15 gemeenten de lokale versie van het Week van het geld logo.
- Er komt een plan van aanpak over hoe we vo en mbo beter kunnen bedienen en zo een groter onderdeel van de week van het geld kunnen maken.

Activiteiten

- Uitwerking van het thema 'Goed omgaan met geld is goud waard' in een brede communicatiemix: nieuwsbrieven naar leerkrachten en directeurs van scholen, muurposter met aftelkalender voor in de klas, themavideo met gouden geldtips, online banner om te plaatsen op de website, online wedstrijd en sociale media inzet.
- Aanbieden van een online toolkit (weekvanhetgeld.nl/toolkit).
- Daar waar mogelijk (in samenwerking met Programma onderwijs) middelen aanbieden voor vo en mbo.
- Het in gebruik nemen van een lokale versie van het Week van het geld logo door actieve gemeenten, zodat zij dit kunnen inzetten voor hun communicatie namens de samenwerkingspartners op lokaal niveau.

- Speciale jubileumeditie van Dagobert Duck met een oplage van 1 miljoen.
- Een nader te bepalen feestelijke opening, waarin we terugblikken op highlights en resultaten van 10 jaar Week van het geld, de weg wijzen naar effectieve interventies en het belang van leren omgaan met geld in het kader van schuldpreventie benadrukken.
- Onderzoek om het belang van financiële vaardigheden onder de aandacht te brengen.
- In samenwerking met het Programma Onderwijs communicatie voor leerkrachten in po, vo, mbo en so centraal onderbrengen bij geldlessen.nl.
- Met gemeenten en andere lokale organisaties bezien hoe financiële vaardigheden voor kinderen, jongeren en ouders kan worden ingebed als onderdeel van de lokale aanpak voor het streven naar een zgn. 'schuldenvrije generatie' via educatie, preventie, vroeg-signalering, schuldhulpverlening en nazorg. Dit in samenwerking met landelijke partijen, zoals het Nibud (Geldplannen) en SchuldenlabNL.
- Omdat Wijzer in geldzaken weet dat een enkele gastles niet de oplossing is, wil zij samen met het Programma Onderwijs, al voorsortierend op het nieuwe onderwijscurriculum, de kanteling maken van week naar jaar. En dus gastlessen, lesmateriaal en activiteiten van haar partners (bv. Fix je Risk) het hele jaar beschikbaar te stellen. Dit vergt wellicht wel een juiste aanpak om de kwaliteit te kunnen blijven waarborgen en ook controle op de kosten te houden.

2.3 Pensioen3daagse

Pensioenen zijn volop in beweging. In de media is veel aandacht voor het pensioenakkoord, het wel of niet korten van pensioenen en de verdere verhoging van de AOW-leeftijd. Paradoxaal genoeg

verdiepen veel mensen zich niet in hun eigen pensioensituatie. Voor veel mensen blijft pensioen iets wat ingewikkeld en ver weg is. Wijzer in geldzaken heeft als rol om de ontwikkelingen te vertalen naar de persoonlijke situatie van mensen. Daarbij biedt Wijzer in geldzaken op een laagdrempelige manier een integrale blik op inkomsten en uitgaven bij pensionering en wat je als individu kunt doen.

De tiende editie van de Pensioen3daagse vindt plaats van 3 tot en met 5 november. De Pensioen3daagse beoogt de financiële veerkracht en het financiële welzijn op de oude dag te bevorderen en heeft vooral tot doel dat mensen zich verdiepen in hun pensioen. Afhankelijk van hun situatie en pensioenambitie weten mensen wat ze moeten doen om voor een toereikend inkomen bij pensionering te zorgen en nemen ze zo nodig actie om dit te realiseren.

De Pensioen3daagse is in de afgelopen negen jaar uitgegroeid tot een evenement waaraan meer dan 100 organisaties uit de pensioensector meedoen. Samen met deze organisaties bereikt Wijzer in geldzaken jaarlijks veel mensen, zorgen we dat ze zich verdiepen in hun pensioen en dat ze waar nodig actie ondernemen. Vooral onder 55-plussers is het bereik groot. De Pensioen3daagse biedt voor deze groep antwoord op concrete vragen waar ze – met het pensioen in zicht – mee zitten.

Voor de jongere doelgroep (30 tot 55 jaar) is het zaak om duidelijk te maken dat pensioen niet pas speelt na je AOW-leeftijd, maar dat het op elk moment een zorg minder kan zijn als je je erin verdiept. Aansluiten bij life events (zoals trouwen, een nieuwe partner, een huis kopen, de geboorte van kinderen en echtscheiding) bieden aanknopingspunten om mensen stil te laten staan bij hun pensioen.

In lijn met de koers focust Wijzer in geldzaken de komende jaren ook in de Pensioen3daagse nadrukkelijker op financieel kwetsbare groepen. Onderzoek wijst uit welke groepen dat zijn en elk jaar lichten we er één groep uit. In de loop van 2020 kiest het platform in overleg met haar partners een thema en doelgroep, waaraan zij extra aandacht besteden. Daarbij blijven we innovatie op het terrein van pensioencommunicatie stimuleren en gaan we nog meer werkgevers betrekken.

Hieronder staan de eerste doelstellingen en activiteiten voor de volgende editie van de Pensioen3daagse naar aanleiding van de evaluatie. Deze worden in het voorjaar in overleg met partners verder uitgewerkt.

Doelstellingen

- 50% van de werkende 55-plussers onderneemt actie of is dit van plan in navolging van de aandacht voor het thema pensioen rondom de Pensioen3daagse, bijvoorbeeld verdiepen in persoonlijke pensioensituatie via MijnPensioenOverzicht.nl, extra inkomensvoorzieningen treffen of advies inwinnen bij een deskundige.
- 35% van de werkenden tussen 30 en 55 jaar onderneemt actie of is dit van plan in navolging van de aandacht rondom het thema pensioen tijdens de Pensioen3daagse.

- 150.000 mensen vullen tijdens de Pensioen3daagse de pensioentool in.
- 450.000 bezoekers gaan in de periode rondom de Pensioen3daagse naar mijnpensioenoverzicht.nl.
- De Online toolkit met pensioencommunicatiemiddelen voor werkgevers wordt 1.000 keer gedownload.
- 15 partijen uit de pensioensector doen mee aan de Pensioenwegwijzer.

- 125 organisaties melden zich als deelnemer aan de Pensioen3daagse.
- Voor 1 gekozen financieel kwetsbare groep rondom pensioen wordt een speciale actie ontwikkeld.

Activiteiten

- Op basis van onderzoek (zie § 2.5) kiest Wijzer in geldzaken een financieel kwetsbare groep en een thema waarop ze extra aandacht vestigen.
- Uitwerking van het thema en doelgroep in een brede communicatiemix (sociale media, PR, online en radio en/of televisie).
- Publicatie van de 4^e versie van 'Financiële veerkracht op de oude dag'. Dit is een samenwerking met de Universiteit van Maastricht om het nieuwste wetenschappelijk onderzoek op het terrein van pensioengedrag bij elkaar te brengen.
- Vernieuwing van de look & feel van de Pensioen3daagse campagne met inzet van de gedragsinzichten uit de publicatie Financiële veerkracht op de oude dag.
- Publieksonderzoek om de boodschap onder de aandacht te brengen en meer inzicht te krijgen in het gekozen thema en de gekozen doelgroep.
- In een openingsevent geeft Wijzer in geldzaken aandacht aan de boodschap van de Pensioen3daagse, blikken we terug op de resultaten van de afgelopen 10 jaar en wijzen we de weg naar effectieve interventies.

2.4 Financieel fitte werknemers

Veel mensen zoeken pas na jaren hulp bij geldzorgen, terwijl werkgevers geldzorgen in een vroeg stadium zouden kunnen signaleren. Werkgevers hebben bovendien baat bij een vroegtijdige aanpak. Dit leidt

tot minder loonbeslagen, ziekteverzuim, concentratieverlies, stress bij life events en dus tot meer productiviteit. Werkgevers zijn ook een kanaal om financieel kwetsbare groepen te bereiken, zoals laaggeletterden, die via andere kanalen moeilijk te bereiken zijn.

Met het project *Financieel fitte werknemers* beoogt Wijzer in geldzaken werkgevers te stimuleren om aan alle soorten financiële fitheid (geldzorgen, life events, mobiliteit en pensioen) aandacht te besteden en dit te integreren in hun personeelsbeleid. Het doel is tweeledig:

1. agendasetting: zorgen dat meer werkgevers zich bewust zijn van geldzorgen en life events met financiële gevolgen bij medewerkers, en het belang zien van een rol van de werkgever bij de begeleiding (goed werkgeverschap);
2. actie: meer werkgevers concrete actie laten ondernemen en meer medewerkers eerder doorsturen naar de juiste hulp en preventie maatregelen nemen.

In mei 2017 lanceerde Wijzer in geldzaken samen met het Nibud, het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW), Divosa en de NVVK een website voor werkgevers, die in 2019 is omgedoopt

naar financieelfittewerknemers.nl. Daarna hebben veel gesprekken plaatsgevonden met werkgevers, gemeenten, koepelorganisaties en aanbieders van diensten op het terrein van financiële fitheid. Het tij keert langzaam; steeds meer werkgevers zien dat zij een belang en rol hebben bij het bevorderen van de financiële fitheid van hun werknemers. Zij vinden het echter vaak nog lastig om te bepalen wat ze kunnen doen en acties zijn vaker incidenteel dan structureel. Ook komen veel werkgevers liever niet in de openbaarheid met dit onderwerp, terwijl uit onderzoek blijkt dat de meerderheid van werkgevers personeel met geldzorgen heeft. Het taboe maakt het ook lastiger om meetbare doelstellingen te formuleren voor het project. Daarnaast zijn ook werknemers terughoudend om over geldzorgen te praten, uit angst voor hun imago en baan. Het delen van goede voorbeelden van werkgevers en werknemers die actie ondernemen is daarom erg belangrijk.

In het najaar van 2019 organiseerde Wijzer in geldzaken een campagne om meer bekendheid aan het onderwerp te geven, waarbij een combinatie van PR, radio, sociale media en een tipreeks werd ingezet in aanvulling op de website. De resultaten hiervan waren positief. De doelgroep is gemiddeld 4,9 keer in contact geweest met de radiocommercial. In totaal zijn er 882.000 luisteraars binnen de primaire doelgroep minstens één keer bereikt en 469.000 luisteraars zijn minstens drie keer bereikt. In de maand van de campagne verdrievoudigde het aantal bezoekers van de website ruimschoots naar 16.550. 110 nieuwe contacten meldden zich aan voor de tipreeks (in totaal waren er 260 abonnees). Ook hebben diverse gemeenten bijeenkomsten voor lokale werkgevers georganiseerd.

Doelstellingen

- Het aantal bezoekers op financieelfittewerknemers.nl groeit naar 50.000 in het jaar.
- Uitbreiding van het aantal werkgevers dat op de website staat als goed voorbeeld, van ruim 40 naar 55.
- Extra focus op financieel kwetsbare werknemers, zoals laaggeletterden.

Activiteiten

- Met werkgevers(organisaties) inventariseren waar werkgevers behoefte aan hebben en hoe deze kan worden ingevuld.
- Een seminar organiseren voor werkgevers, waarbij zij elkaar laten zien wat de verschillende manieren zijn om personeel met geldzorgen te helpen.
- Campagne (sociale media, online, radio, onderzoek en persbericht) om het onderwerp bij werkgevers onder de aandacht te brengen en ze tot actie aan te zetten.
- Goede voorbeelden van werkgevers delen op de website en social media (in samenwerking met aanbieders van diensten voor werkgevers, zoals het Nibud).
- Ontwikkelen en aanjagen van een toolbox voor werkgevers die het gemakkelijker maakt om met financiële fitheid van werknemers aan de slag te gaan.
- Gemeenten ondersteunen bij hun activiteiten voor lokale werkgevers.
- Extra aandacht voor financieel kwetsbare werknemers, onder andere via presentaties op het congres Tel mee met Taal (over laaggeletterdheid) en het Cedris/SBCM congres 'de professional centraal' (voor sociaal werkgeverschap).
- Het ontwikkelen van een gedragsinterventie om werkgevers zover te krijgen dat ze werk maken van de financiële fitheid van hun werknemers.

2.5 Onderzoek en innovatie

De afgelopen jaren zette Wijzer in geldzaken onderzoek in om trends op het terrein van financieel gedrag in kaart te brengen, de impact van projecten te meten en het belang van financiële fitheid

onder de aandacht te brengen. Ook hield Wijzer in geldzaken bij welke onderzoeken op het terrein van financiële fitheid er – nationaal en internationaal – gepubliceerd werden en deelde deze kennis via de bibliotheek (wijzeringeldzaken.nl/bibliotheek). Daar zijn inmiddels tientallen relevante publicaties bij elkaar gebracht.

Internationaal wordt Wijzer in geldzaken nog steeds gezien als een goed voorbeeld. Wijzer in geldzaken wordt vaak gevraagd om ervaringen te delen op internationale congressen en buitenlandse delegaties komen regelmatig op bezoek om te leren van de Nederlandse aanpak. Nederland is vicevoorzitter van het bestuur van OECD's International Network on Financial Education (INFE).

In 2018 startte het ministerie van Financien, met hulp van Wijzer in geldzaken en INFE, een vijfjarig programma om zeven kiesgroeplanden (Bulgarije, Georgië, Kroatië, Moldavië, Montenegro, Noord-Macedonië, Roemenië) te helpen bij het opzetten van hun nationale programma's voor financiële educatie.

Onderzoek en innovatie blijven ook het komend jaar speerpunten voor Wijzer in geldzaken. Voor het bereiken en helpen van financieel kwetsbare groepen zijn nieuwe, innovatieve werkwijzen nodig.

Wijzer in geldzaken stimuleert innovaties op het terrein van financiële fitheid, zowel in beleid als in educatie. Wijzer in geldzaken initieert en stimuleert onderzoek naar effectiviteit van interventies, vertaalt relevant onderzoek naar de praktijk en deelt deze kennis actief binnen het platform en daarbuiten.

Doelstellingen

- De bibliotheek wordt elke maand uitgebreid met een samenvatting van een wetenschappelijk artikel/onderzoek en we onderzoeken hoe we de bibliotheek via de kernprojecten meer onder de aandacht kunnen brengen.
- Voor elk van de kernprojecten en voor nieuwe interventies brengt Wijzer in geldzaken vooraf in kaart wat de meest recente relevante onderzoeken zijn.
- Voor elk project en elke interventie vindt een effectiviteitsmeting plaats. De nieuwe inzichten die dit oplevert worden in het netwerk gedeeld.

Activiteiten

- Het uitvoeren van onderzoek (deskresearch) naar de aard en omvang van financieel kwetsbare groepen. En op basis hiervan kiezen op welke groepen we ons gaan richten en SMART doelstellingen formuleren voor een maatwerkaanpak voor de groepen.
- Internationale kennisdeling via OESO/INFE, het kiesgroepprogramma en het ontvangen en informeren van buitenlandse delegaties over de Nederlandse aanpak.
- Publicaties in samenwerking met wetenschappers met de nieuwste onderzoeksinzichten op het terrein van financieel kwetsbare groepen, pensioen, sparen, schulden en effectiviteit van interventies bijeen.
- Met behulp van de expertise van partners een instrument ontwikkelen om financiële fitheid te meten (als vervanger van de monitor financieel gedrag).
- Deelnemen aan werkgroepen voor het ontwikkelen van beleid op het terrein van geldzaken (toeslagen, pensioen, schulden, financiële kwetsbaarheid).
- Ontwikkelen van een gedragsexperiment om rondkomen door financieel kwetsbare groepen te bevorderen.
- Aansluiten bij en meewerken aan het Actieprogramma Consumentenkeuzes.
- Partners delen de lessen die getrokken worden uit hun interventies zodat andere partners ervan kunnen leren.
- Publiceren van een onderzoeksagenda van relevante onderzoeken van partners.

2.6 Communicatie

Communicatie vormt een sleutelrol bij de activiteiten van het platform. Zowel bij het verbinden van professionals binnen het netwerk van Wijzer in geldzaken, als wel bij onze externe doelgroepen, zoals

consumenten, docenten en HR-specialisten. Communicatie zorgt ervoor dat onze projecten, content, tools en onderzoeken bekend raken bij de doelgroepen en dragen bij aan het behalen van de verschillende doelstellingen van onze projecten. De focus ligt hierbij op de kernprojecten Week van het geld, de Pensioen3daagse, Financieel Fitte werknemers en het aanjagen van de website wijzeringeldzaken.nl. Komend jaar gaan we ook de website geldlessen.nl verder aanjagen, waar docenten al het lesmateriaal over leren omgaan met geld kunnen vinden. Ook blijft er continu aandacht voor actuele onderwerpen op het gebied van *personal finance*. Daarnaast gaan we verder onderzoeken hoe we ervoor kunnen zorgen dat financieel kwetsbare groepen ook bereikt worden door de verschillende gebruikte communicatiemiddelen.

Doelstellingen

- De website wijzeringeldzaken.nl ondersteunt de missie om Nederland financieel fitter te maken door laagdrempelige en betrouwbare informatie, tools, tips en checklists. Daarnaast wordt er een actieve doelgroepstrategie gevolgd voor de websites financieelfittewerknemers.nl, pensioen3daagse.nl, weekvanhetgeld.nl en geldlessen.nl.

- Door het optimaliseren van onze content neemt het gebruik van tools (voor consumenten) en nieuwsbrieven (voor professionals) verder toe.
- Pr-activiteiten gericht op de consument dragen bij aan het uitbouwen van de autoriteit van het merk Wijzer in geldzaken, het vergroten van de bekendheid van (kern)projecten, onze thema's, de (reken)tools en de website wijzeringeldzaken.nl.
- PR-activiteiten B2B zijn gericht op het uitbouwen van het merk Wijzer in geldzaken en de bekendheid van de kernprojecten bij (financiële) professionals, zodat de deelname van organisaties aan deze projecten verder toeneemt.

Activiteiten

- In 2020 blijft Wijzer in geldzaken online inzetten op het versterken van de vindbaarheid en de sociale kanalen, zoals Facebook, Instagram en LinkedIn. Ook zullen we nieuwe opkomende sociale media platformen zoals TikTok verkennen en experimenteren met het creëren van bereik en interactie via deze nieuwe kanalen. De focus ligt hierbij op de kernprojecten.
- Met behulp van A/B testen van onze content pagina's en uitingen optimaliseren we het gebruik van de door ons aangeboden content vormen.
- Inhoud van de B2B e-mailnieuwsbrieven van Wijzer in geldzaken wordt meer op maat aangeboden op basis van interessegebieden van de ontvangers. Nieuwsbrieven worden hierdoor nog relevanter voor de ontvanger.
- De website geldlessen.nl wordt gelanceerd voor docenten in het po, vo en mbo. Docenten vinden hier onder meer (veelal gratis) lesmateriaal van Wijzer in geldzaken en haar partners.
- Extra focus dit jaar ligt op het bereiken van financieel kwetsbare groepen met PR. Hierop zal een actieve strategie worden ontwikkeld en uitgevoerd, bijvoorbeeld door het uitbouwen van nieuwe relevante mediarelaties.

Partners

Wijzer in geldzaken is een initiatief van het ministerie van Financiën, waarin partners uit de financiële sector, de wetenschap, de overheid en onderwijs-, voorlichtings- en consumentenorganisaties hun krachten bundelen om financiële fitheid in Nederland te bevorderen.

Partneroverzicht

Autoriteit Financiële Markten

De Nederlandsche Bank

Ministerie van Financiën

Ministerie van Financiën

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Nationaal Instituut voor Budget-voorlichting

Nederlandse Vereniging van Banken

Pensioenfederatie

VERBOND VAN VERZEKERAARS

Verbond van Verzekeraars

Wijzer in geldzaken

Wijzer in geldzaken

Postbus 20201

2500 EE Den Haag

info@wijzeringeldzaken.nl

www.wijzeringeldzaken.nl

[@wijzeringeld](https://twitter.com/wijzeringeld)

www.facebook.com/wijzeringeld

nl.linkedin.com/company/wijzer-in-geldzaken

www.instagram.com/wijzeringeldzaken